

12 Economie

„Mooi schilderij verdient goede lijst”

● Theo Haerkens

Lijsten beschermen kunstwerken, foto's en oorkonden tegen vocht, zonlicht en andere schade. Het zijn soms complete kunstwerkjes die de inhoud beter voor het voetlicht brengen. Steven Schumm van lijstenmakerij Paragraaf leeft van zijn passie.

Toen hij een opleiding zocht voor zijn zoon werd Steven Schumm (58) gegrepen door de mogelijkheid zich te laten omscholen tot lijstenmaker. Inmiddels heeft de voormalig medischeproductenspecialist zijn goed betaalde baan eraan gegeven om zijn bedrijf uit te bouwen. Dat doet hij samen met zijn levenspartner kunstenares Trix van Veen (58), van wie hij het werk hij bij wijze van hobby al inlijstte.

Schumm kan nu de creativiteit kwijt waar in zijn baan geen ruimte voor was. Welke lijst past bij dit kunstwerk? Welk materiaal, welke kleur, wat voor formaat? Moet er glas voor het kunstwerk, moet het uv-bestendig zijn of ontspiegeld? En het passe-partout, moet dat dubbel zijn, of zorgt een verdiept pasraam ervoor dat het werk beter tot zijn recht komt?

Lades vol lijsten, karton en papier in alle mogelijke diktes, kleuren en reliëfs heeft hij. Soms is dat onvoldoende en grijpt hij terug op de oude exemplaren die het stel in Frankrijk en Italië bijeen sprokkelt. „Deze handgestoken lijst uit 1930 is voor een oorkonde”, vertelt hij.

Oude lijsten knapt hij op, maar het patina blijft. Ze hoeven niet te ogen als een strak nieuw exemplaar. „Het heeft geleefd en dat mag je zien.” Schumm is trots

op zijn ambacht, dat veel materialenkennis en precisie vergt.

„De jeugd kent dit niet meer”, stelt hij. „Ze kopen een lijstje bij Ikea of Xenos, vaak van plastic, en als er een krasje op komt moet het weg.” Randen van aluminium zitten vaak zo strak dat één keer stoten genoeg is om het glas te breken.

Jonge mensen weten niet wat een passe-partout is en realiseren zich niet dat een print die ze opgerold via het internet aanschaffen niet past in lijstjes met standaardmaten. „Kijk, deze print moet ik op een spieraam bevestigen. Later bekijken we of er nog een lijst omheen moet.”

De houten producten die hij maakt of bewerkt beschermen niet alleen het kunstwerk, maar vormen op zichzelf ook erfgoed én een antwoord op de wegwerpmaatschappij. Schumm hecht aan het handwerk – „geen nietpistool, maar kleine spijkertjes” – dat elementair is voor het vak én aan de bijbehorende finesse: „Kleine viltjes aan de achterkant laten een minimale luchtstroom toe, waardoor zilvervisjes zo'n werk met rust laten.”

Het valt hem op dat mensen die in het pittoreske dorp bij Zaltbommel langskomen, zelfs uit Breda en Hardinxveld-Giessendam, nooit klagen over de prijs die van enkele tientjes kan oplopen tot wel duizend euro. „Als ze zien hoeveel werk er in zit, begrijpen ze dat.”

De leaseauto van zijn vorige baan heeft plaats gemaakt voor een bescheidener exemplaar. Schumm treurt daar niet over, hij leeft zijn passie uit. „Het werk is fysiek niet zwaar, je kunt het tot op hoge leeftijd doen en altijd door blijven groeien.” Binnenkort vertrekt hij voor een poosje naar Italië om de fijne kneepjes te leren van werken met bladgoud.

► rd.nl/ambachten voor een video

Handgereedschap van Steven Schumm van lijstenmakerij Paragraaf. beeld Theo Haerkens

Vergrijzing

De lijstenmakersbranche heeft last van vergrijzing. Veel zaken zijn al verdwenen en elk jaar sluiten er een paar. De branche wijst naar de opkomst van de wissellijst en de concurrentie van Ikea en Xenos. Er zijn nog zo'n 500 zelfstandige lijstenmakers, schat voorzitter Dieks Potuyt van branchevereniging Art-Frame. Die kunnen volgens hem een goede boterham verdienen. Opvallend is dat nogal wat mensen uit andere beroepen via vakopleiding Nimeto instromen,

70 tot 80 procent vrouwen. „Zij hebben stijl en zijn creatief.” Jongeren vinden een ambacht niet altijd uitdagend, terwijl ouderen graag weer met hun handen werken. Dat de instroom niet opweegt tegen de uitstroom betekent volgens Potuyt niet dat het vak op het punt staat te verdwijnen. „Kant-en-klare lijsten zijn een weggooi-industrie geworden. Dertigers met dubbele inkomens kopen kunst en realiseren zich dat daar een mooie lijst bij hoort!”

SERIE Ambachten

Veel ambachten bestaan nog wel, maar jonge aanwas is er bijna niet. Kennis en vaardigheden dreigen te verdwijnen. Deel 3 in een serie. Volgende week maandag deel 4.

„Als klanten zien hoeveel werk er in een lijst zit, snappen ze dat de prijs flink kan oplopen

Steven Schumm, lijstenmaker

Steven Schumm van lijstenmakerij Paragraaf. beeld Theo Haerkens